

Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesinde Uygulanan Öğretim Programının ÇEP ile Uyumlu ve Öğrencilerin Yıl Sonu Notlarındaki Değişimler

Hasan Akkoç*, H. Murat Bilgin**, M. Mutlu Daşdağ***, Ramazan Çiçek*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, 2003–2004 Eğitim Öğretim yılında öğretim programını Çekirdek Eğitim Programı ile uyumlu hale getiren Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesinde halen geçerli eğitim öğretim programının Çekirdek Eğitim Programı ile hangi ölçüde uyumlu olduğunu gözden geçirmek; bu programın Türkiye’deki diğer tıp fakültelerinin eğitim öğretim programları ile uyumlu olup olmadığını araştırmak ve 2002–2003 Eğitim Öğretim yılında eğitim alt yapısında yapılan değişikliklerin ilk üç sınıftaki öğrenci notlarına nasıl etki yaptığını incelemektir. Verilerin karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. $p \leq 0.05$ ise gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır. Müfredat programının Çekirdek Eğitim Programına uyumlu hale getirilmesinin öğrenci eğitimini olumlu yönde etkilediği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tıp Eğitimi, ÇEP, Öğrenci

The Adaptation of the Education Program of Dicle University School of Medicine with National Core Education Curriculum and the Alteration of Student Grades

SUMMARY

In this study we aimed to investigate the adaptation of educational program of Dicle University School of Medicine with National Core Education Curriculum and if the educational program is fit with the other School of Medicine’s programs in Turkey. It is also planned to observe the effects of National Core Education Curriculum on education which was begun to be applied at 2002- 2003 educational year to grades of first, second and third year medical students. Differences among the groups were assessed by one-way analysis of variance test. Values were considered significantly different when $P \leq 0.05$. To adaptate the education program according to National Core curriculum constituted a positive effect on the grades of the students.

Key Words: Medical Education, Core Education Curriculum, Student

GİRİŞ

Dünyadaki gelişmelere paralel olarak son yıllarda ülkemizde de tıp fakültelerindeki eğitim kalitesinin artırılması için önemli girişimler başlatılmıştır. Son dönemlerde yapılan kongrelerde mezuniyet öncesi tıp eğitimindeki sorunlar ele alınmakta, ülkemizdeki eğitim sorunları ile birlikte çağdaş tıp eğitimi sistem ve yöntemleri üzerinde durulmaktadır. Tıp fakültelerinin mezuniyet öncesi eğitimindeki amaç ve hedeflerinin saptanması,

ulusal gereksinimle uyumlu Çekirdek Eğitim Programının (ÇEP) geliştirilmesi ve tüm tıp fakültelerindeki müfredat programının ÇEP ile uyumlu hale getirilmesi için çalışılmaktadır (1)

Ülkemizdeki tıp fakültelerinde (fakültemiz de dahil olmak üzere) yaygın olarak uygulanan entegre eğitim sisteminin temel özelliği; derslerin bilim alanlarına göre değil, sistemlere ya da konulara göre gruplandırılmış paketler şeklinde verilmesidir. Ancak zaman içinde

* Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Farmakoloji A.D.

*** Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik A.D.

** Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji A.D.

oluşturulan bu müfredat değişiklikleri güncelliğini koruyamamıştır. Bu bağlamda ÇEP'e uyumluluk çalışmaları önem arz etmektedir.

Tıp fakültelerinin eğitim programları dikkate alındığında tıp eğitiminin amaç ve hedefleri konusunda belirgin ve net bir saptamanın bulunmadığı gözlenmektedir. Nitekim Sayek ve Kılıç; "Türkiye'de tıp eğitiminde amaç Edinburgh Bildirgesinde de belirtildiği gibi, tüm toplumun sağlık düzeyini yükseltebilecek nitelikte tıp hekimlerinin yetiştirilmesi olmalıdır" diyerek bu konudaki belirsizliğe dikkat çekmişlerdir (2). Bu amaç için Türkiye'de Sürekli tıp eğitiminin önemini algılayan, bilgiye nasıl ulaşılacağına bilen ve bilimsel araştırma planlayabilen hekimler yetiştirilmeli denmektedir.

1995 yılında Dünya Sağlık Asamblesi "herkes için sağlık" hedefine yönelik tıp eğitiminin ve uygulamalarının yeniden düzenlenmesi için bir karar almış ve buna paralel olarak sağlık çalışanlarının eğitim ve uygulamalarında da gerekli değişikliklerin yapılmasını istemiştir (3). Bu nedenle tıp eğitiminin organizasyonundan sorumlu olan kuruluşlar Türkiye'nin yapısına ve olanaklarına uygun bir tıp eğitim politikası geliştirmek zorundadırlar.

Tıp eğitimi konusunda en önemli belgelerden biri olan "Edinburgh Bildirgesi" tıp eğitiminin amacını "Tüm insanların sağlık düzeylerini yükseltecek hekim yetiştirmek" olarak açıklamaktadır. 1988 yılında yayınlanan bildirmede tıp eğitimi ile ilgili reform yapılması önerilen ana konu başlıkları şunlardır (4):

1. Ulusal sağlık gereksinimlerine uygun müfredatın hazırlanması,
2. Bilim ve klinik uygulamaların entegrasyonu,
3. Tıp eğitimi ile sağlık hizmetleri arasında eş güdümün sağlanması,
4. Sürekli tıp eğitimi.

Klasik ve entegre eğitim sisteminin yukarıda özetlenen bilgiler ışığında toplumun sağlık gereksinimlerine cevap vermekte yetersiz kaldığı ve bu sistemle tıp alanındaki hızlı bilgi birikimine ayak uydurmanın güçlüğüne yola çıkılarak, öğrencinin edindiği bilginin sentez ve analiz etme becerilerini geliştiren, bilgiyi

özümseyebildiği bir sisteme ihtiyaç olduğu tespiti yapılmıştır. Probleme Dayalı ve İnteraktif Eğitim Sistemi başlıkları gündeme gelmiştir. Çağdaş tıp eğitimi programlarında son yıllarda küçük grup ve öğrenci merkezli aktif ya da interaktif eğitimin ön plana geçmekte olduğu da gözlenmektedir. Ülkemizdeki bazı tıp fakültesi eğitim müfredatları da bu amaçla modifiye edilmiştir.

Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesinde 1984-1985 öğretim yılına kadar Klasik Eğitim programıyla süregelen eğitim programı bu tarihten itibaren yerini Entegre Eğitim Sistemine bırakmıştır. Halen çoğu tıp fakültelerinde uygulandığı üzere fakültemizde entegre eğitim sistemi uygulanmaya devam etmektedir.

2002-2003 öğretim yılından itibaren 50 olan sınıf geçme notu 60'a çıkarılmış ve 2003 - 2004 öğretim yılından itibaren de Fakültemiz müfredatı çekirdek eğitim programına uygun hale getirilmiştir.

Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yürütülen çalışmaların amacı tıp fakültesi eğitim programının değerlendirilmesi, ulusal çekirdek eğitim programı ile ilişkilendirilmesi ve belirlenen bilgi düzeylerine uygun eğitim programının yeniden yapılandırılması çalışmalarına temel oluşturmaktır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Yapılan bu çalışmada fakültemizde uygulanan müfredat programı çalışmaya alınan diğer tıp fakültelerinin müfredat programlarıyla karşılaştırıldı, çekirdek eğitim programıyla uyumu gözden geçirildi ve eğitim süresi içerisinde öğrenci not ortalamalarındaki değişimler değerlendirildi.

Fakültemizin ders müfredatını karşılaştırdığımız 10 tıp fakültesini (Adnan Menderes, Akdeniz, Ankara, Atatürk, Cumhuriyet, Çukurova, GATA, Gazi, Hacettepe, Harran) rastgele örnekleme yöntemi ile seçtik. Müfredat ve ders saatlerinin karşılaştırılmasında istatistiksel analizlerden Mann Whitney U testi kullanıldı; $p < 0.05$ ise gruplar arasındaki farkın önemli olduğuna karar verildi.

Fakültemiz Anabilim dallarına mensup öğretim üyelerinden alınan bildirim sonuçlarına göre müfredat programımızın ÇEP ile uyumluluğu gözden geçirildi.

1999-2000 eğitim öğretim dönemi ile 2004-2005 eğitim öğretim dönemleri arasında Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi 1, 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin yıl içi sınavlardan aldığı not ortalamaları tek yönlü varyans analizi yöntemiyle değerlendirilip, yıllar arasındaki not ortalaması değişimleri karşılaştırıldı. Farklı olan gruplar ise çoklu karşılaştırma yöntemlerinden Tukey yöntemi uygulanarak analiz edildi. $p < 0.05$ ise gruplar arasındaki farkın önemli olduğuna karar verildi.

BULGULAR

Çalışmaya alınan tıp fakültelerinde ders yoğunluğu fazla olan bilim dallarına ait ders saatleri fakültemiz ders saatleri ile karşılaştırıldı ve aralarında önemli bir fark gözlenmedi (Tablo 1) ($p > 0.05$).

Tablo 1. Çalışmaya alınan tıp fakültelerinde ders yoğunluğu fazla olan bilim dalları ders saatlerinin fakültemiz ders saatleri ile karşılaştırılması.

Dersler	Dicle Üniversitesi	*ÇATF (ort. \pm S. hata)
Biyoistatistik	58	32,77 \pm 10,37
Tıbbi Biyoloji ve Genetik	134	126,30 \pm 14,83
Biyokimya	248	212,90 \pm 12,61
Histoloji ve Embriyoloji	235	171,10 \pm 8,01
Fizyoloji	213	209,80 \pm 9,49
Biyofizik	70	78,60 \pm 9,87
Anatomi	239	266,60 \pm 17,21
Mikrobiyoloji	147	143,20 \pm 10,11
Patoloji	207	201,11 \pm 32,28
Farmakoloji	114	149,00 \pm 21,53
İç Hastalıklar	418	478,22 \pm 82,53
Genel Cerrahi	251	181,44 \pm 34,43
Çocuk Sağlığı ve Hast.	448	283,44 \pm 40,45
Kadın Hast. Ve Doğum	189	196,66 \pm 30,75

* Çalışmaya alınan tıp fakülteleri

1999-2000 ile 2004-2005 öğretim yılına kadar olan dönemde 1.sınıf (Tablo 2) öğrencilerinin yıl içi not ortalamaları açısından yapılan karşılaştırmada 2002-2003, 2003-2004 ve 2004-2005 yıllarındaki öğrenci not ortalamalarındaki yükselmenin önceki üç döneme göre daha belirgin olduğu saptandı ($p < 0.05$).

Tablo 2. 1. Sınıf öğrencilerinin ders notu ortalamaları

DÖNEM	N	Ortalama \pm S. Hata
1999- 2000	107	54,64 \pm 1,17
2000- 2001	95	58,17 \pm 1,10
2001- 2002	97	59,24 \pm 1,14
2002- 2003	100	61,27 \pm 1,15
2003- 2004	98	68,40 \pm 1,09
2004- 2005	103	65,22 \pm 0,99

1999-2000 ile 2004 -2005 öğretim yılına kadar olan dönemde 2. sınıf (Tablo 3) öğrencilerinin yıl içi not ortalamaları açısından yapılan karşılaştırmada 2003-2004 ve 2004-2005 yıllarındaki öğrenci not ortalamalarındaki yükselmenin önceki dört döneme göre daha belirgin olduğu saptandı ($p < 0.05$).

Tablo 3. 2. Sınıf öğrencilerinin ders notu ortalamaları

DÖNEM	N	Ortalama \pm S. Hata
1999-2000	95	58,17 \pm 1,27
2000-2001	113	59,41 \pm 1,28
2001-2002	106	57,67 \pm 1,25
2002-2003	110	58,07 \pm 1,05
2003-2004	103	65,43 \pm 1,05
2004-2005	100	71,03 \pm 1,16

1999-2000 ile 2004-2005 öğretim yılına kadar olan dönemde 3. sınıf (Tablo 4) öğrencilerinin yıl içi not ortalamaları açısından yapılan karşılaştırmada yıllar içerisinde not ortalamaları artışı yönünden bir farklılığın olmadığı gözlemlendi ($p > 0.05$).

Tablo 4. 3. Sınıf öğrencilerinin ders notu ortalamaları

DÖNEM	N	Ortalama \pm S. Hata
1999-2000	100	58,42 \pm 0,99
2000-2001	94	58,87 \pm 1,03
2001-2002	119	51,36 \pm 0,99
2002-2003	128	57,00 \pm 0,95
2003-2004	126	58,10 \pm 0,85
2004-2005	110	59,22 \pm 1,08

Fakültemiz Anabilim dallarına mensup öğretim üyelerinden alınan bildirim sonuçlarına göre yapılan karşılaştırmada tıp fakültemiz müfredat programının ÇEP ile uyumlu olduğu gözlemlendi.

TARTIŞMA

Çekirdek Eğitim Programı, tüm tıp fakültesi öğrencilerinde ortak bir temel

oluşturmak amacı ile konuları belli başlıklar altında bir araya getirmek ve eğitimde belirli bir standarta ulaşılmasını hedefler. Müfredatın yapılandırılması kadar, hedeflenen ilkelere ne kadar ulaşıldığının ölçülmesi ve değerlendirilmesi de önem taşır. Bu çalışma ile fakültemiz eğitim öğretim programının ÇEP'e uyumluluğunun yeterli olduğu anlaşılmıştır. Bununla birlikte eğitim öğretim programının sürekli değişim gerektiren bir yapıda olması dinamik sürecin devamlılığını zorunlu kılmaktadır. Tıp eğitim programlarının sürekli değişim içinde olması ve çağın getirdiği sorunları da içermesi gerekliliği de son dönemlerde vurgulanmaktadır (5).

Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesinde uygulanan müfredat programının, çalışmaya alınan tıp fakültelerinin müfredat programları ve çekirdek eğitim programıyla karşılaştırılmasında da fakültemizde uygulanan programın farklı olmadığı anlaşılmıştır. Bu program değişikliğinin de eğitim süresi içerisinde öğrenci not ortalamalarına etkisi olumlu olmuştur. ÇEP'in bir tıp öğrencisinin mezun olduğunda sahip olması gereken bilgi-beceri ve tutumları tanımlayan ve kapsayan yanı da bulunmaktadır ancak bu araştırmada belirtilen amaçlar doğrultusunda böyle bir değerlendirme yapmanın sınırlılıkları, fakültemiz müfredatının bu açılardan ÇEP ile ne kadar uyumlu olduğunun analizi ve değerlendirilmesini güçleştirmektedir.

1. sınıf öğrencilerinin yıl içi ders notu ortalamalarının son üç dönemde daha önceki üç döneme göre daha yüksek olduğunun saptanması, yine yapılan değişikliğe bağlanabilir. Benzer sonuçlar 2. sınıf öğrencilerinde de gözlenmiş, bunun da yapılan program düzenlemelerinden kaynaklanabileceği düşünülmüştür. 1. sınıf ve 2. sınıf öğrenci not ortalamalarındaki artışın, 2002-2003 öğretim yılında sınıf geçme notunun 60'a yükseltilmesi ve 2003-2004 öğretim yılında ÇEP'e uygun bir müfredat programının oluşturulmasıyla ilişkili olabileceği söylenebilir. Bizi bu sonuca

götüren en önemli paradigma, konuların bütünlüklü ve sistemli entegrasyonunun öğrenciler ile öğretim elemanlarının motivasyonunu arttıracığı saptamasıdır. Dinamik bir müfredat yapılması belirli bir dönem içinde bilgi, beceri ve tutum değişiklikleri oluşturabilmektedir (6).

Tıp fakültelerinde son yıllarda daha nitelikli tıp eğitiminin gerçekleştirilebilmesi için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Fakültemiz müfredat programı da bu açıdan hem pratik uygulama yöntemleri hem de teorik içerik ve anlatım sistemleri açısından ÇEP'e uyumlu hale getirilmiştir. Bu değişikliklerin öğrenci eğitimini olumlu yönde etkilediğini gözlemliyor ve bu etkinin eğitim ve öğretimde kaliteyi arttıracığını umut ediyoruz.

KAYNAKLAR

1. Bulut A. Bir Haber: Ulusal Çekirdek Eğitim Programı Oluşturuldu. Tıp Eğitimi Dünyası, 2003; 13:13-36.
2. Sayek İ, Kılıç B. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu. Türk Tabipleri Birliği Yayınları, Ankara. 1997.
3. Developing Public Health in the European Region, WHO, Geneva, 1995. <http://www.EUR/RC48/13-EUR/RC48/Conf.Doc/9>. adresinden alınmıştır. 04.2004.
4. The Edinburgh Declaration, World Federation for Medical Education, Lancet. 1988; 8068:464.
5. Jones R, Higgs R, De Angelis C, Prideaux D. Tıp Müfredatının Değişen Yüzü. Çev: Aydın Z. Tıp Eğitimi Dünyası, 2002; 8: 32- 38.
6. Dicle O ve ark. Çekirdek Müfredat Hazırlanması: Dokuz Eylül Uygulaması. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Aktif Eğitim Özel Sayısı, 2001; 7 -11.

Yazışma Adresi

H. Murat BİLGİN
Dicle Üniv. Tıp Fak. Fizyoloji A.D. / Diyarbakır
E-mail: hmbilgin@dicle.edu.tr

